

Búcsúzik A cigánybáró

Ma, vasárnap este búcsúznak az idei Játékoktól Strauss operettjének. A cigánybárónak hősei. Mint régóta tudott, elővételben kelték el a belépők, vagyishát ismét zsúfolt házra lehet számítani. A cigánybáró egyébként ma este az idei szezon ötödik előadását éri meg, a legtöbbet a bemutatók közül. Képünkön: a Barinkayt alakító Hossfalvy Róbert, Kavana Lajossal (Carnero gróf) és Jablonkay Évával (Czipra, a cigányasszony)

Strauss: A cigánybáró című daljátékának előadása a Dóm téren, este 9 órakor.

Dorozsmai népzenei tállakozó a szelmalomnál, délelőtt 10 órától.

22. Szegedi Nyári Tárlat a Móra Ferenc Múzeum Horváth Mihály utcai Képtárában.

Markolt György és Orr Lajos szobrászművészek közös kiállítása a Közművelődési Palota kupolagalériájában.

Szeged múltja, jelene, jövője — dokumentumtárlat a Várban.

Fotóklubok 17. Szegedi Szalonja a Bartók Béla Művelődési Központ nagyertermében.

Cseri László önálló fotókiállítása a Bartók Béla Művelődési Központ B Galériájában.

Sancta simplicitas

Az öltözében minden könnyebb, mint az éppen színpadra készülő művéssel beszélgetni. Az előadás máris érezhető feszültségén túl a készülődés sürgés-forgása, az ajtónyitogatás, a színpadra lépést megelőző percek izgalma a Dóm tér alatti, sajtós nyári mikrovilág fúrcsán vibráló légkörével összekeveredve indokolja az aggodalmakat: az interjúra kiszemelt művész esetleg nem éppen a legkitörőbb örömmel fogadja az öltözébe ekkor betoppanót. S a maga szempontjából teljesen igaza van.

Melis György, a Cigánybáró Zsupánja, aki a próbákon is a jókedv, a felszabadultan végzett munka abszolút megtestesülése volt — minden fentjelzett aggodalmat pillanatok alatt eloszlat. Közvetlensége, melegsége feledtetni képes az előadást megelőző percek kényszerű feszültségét. Már arról beszél, „nemzeti közügyé” lett a szegedi szabadtéri, megérdemli tehát, hogy minden idelátogató művész a legteljesebb felelősség alázatával lássa el feladatát. Amikor a cigánybáróban vállalt szerepéről kezd beszélni, kissé csodálkozik:

— Miért jelentene bármilyen különbséget operetben énekelni? Operista csak büszke lehet arra, ha helyt tud állni ilyen darabban. Egyébként Zsupán figurája, a gazdag és ostoba ember karaktere, külön izgalmas nekem, nagyon szeretem játszani. Sokan azt hihetik: azért, mert könnyű dolog. Mennyire nincs így: a szent

Zsupán cíviben: Melis György

egyszerűséget, az ókoriak által megfogalmazott sancta simplicitas érvényesítését követeli, ehhez pedig minden előadásban önmagát kell legyőznie a művészeknek. Ennek ára igen nagy: a játék sohasem öncélú, az igényes, valóban esztétikai értékkel bíró színpadi megvalósítás mindenféle szerepre kötelező érvényű.

Örökösnek tűnő jókedvéről, felszabadult vidámságáról beszélve, látni rajta, meghökken:

— Mondok egy példát! Latabár Kálmánról mindig mindenki úgy beszélt, jaj, az a jópofa, aranyos Lati.

Rockopera Újszegeden

Tavaly nyáron váratlanul nagy sikert arattak a világhírű rockopera, az *Evita* „megmagyarosított” előadásai a Margitszigeten. Az a lelkes, fiatal gárda — a *Rockszínház* társulata —, amely méltán keltett jelentős figyelmet produkciójával, idén *Várkonyi Mátyas* zenészező és *Miklós Tibor* szövegíró jóvoltából „eredeti” magyar rockoperával jelentkezik: a *Sztárcsináló* premierje július 25-én. Győrött volt, a társulat azóta az ország nagyvárosait járja. *Szegeden augusztus 12-én* (eső esetén 13-án) este 9 órakor mutatkoznak be az Újszegedi Szabadtéri Színpadon. A kétrészes rockoperát Kovács János rendezi, a főbb szerepekben Kovács Krisztina, Eseményi Viktória, Bordon Irén és Szakácsi Sándort láthatja a közönség.

Kettős portré

Almási Éva és Balázsovits Lajos a Dóm téren

lett új lehetőséget jelentett. Mégis úgy érzem, a film áll hozzám legközelebb. Ott tudok leginkább koncentrálni, más bőrébe bújva önmagamról rejtett élményeket, rezdüléseket, mozdulatokat kibányászni. Nemrégiben fejeztük be Fábry Zoltán rendező irányításával Örkény István csodálatos elbeszéléseinek, a *Rekviumnek* felvételeit, melyben én alakítottam Hannover István figuráját. Még a filmmel is intímebb műfaj a tévé, ahol legutóbb Hochuth Helytartóiban és Heltai Jenő A 111-es című művének felvételein dolgoztam.

Almási Éva sokarcú művész. Tehetséges színésznőből a pálya másfél évtizede alatt vezető művészé érett. Eppoly hitelesen formálja meg a drámai hősnőket, mint a vígjátéki alakokat, egyformán hiteles tragédiák sűrű atmoszférájában és a zene oldottabb világában. Olyan emelkedetes színházi alakítások fűződnek nevéhez, mint a Spanyol Izabella címszerepe, Szabó Magda Régimódi történetének Jablonczay Lenkéje, a Popfesztivál Esztere, a Maya tévés feldolgozásának címszerepe, és sorolhatnánk. Egy interjúban mondta, hogy a magánélet és a színház abszolút különválasztva él benne.

Amikor a hideg-rideg Hedda Gabler próbálta, aki minden porcikájával tiltakozik az anyaság ellen, már magában hordta kislányát, de saját bevallása szerint, teljesen idegen volt személyiségétől Jablonczay Lenke törékeny alakja és Gertrudis „cinikus nagyvilágiasága, vonzó okossága, riasztó gátlástalansága” is. Ezek után nem véletlen: „Szigorú rend szerint élek, akár a sportolók.”

— Sokat gondolkodtam

A színpadon csak most formálódnak előadásá Schiller drámájának szavai. A nézőtér felső szektorában Almási Évával és Balázsovits Lajossal beszélgettünk. Ritka alkalom, hogy a színészpár együtt játszik. Még így, közönség nélkül is szorongató érzés a színész számára ez a hatalmas nézőtér, az óriási színpad. Pedig nem először kapnak itt feladatot.

Almási Éva a főiskola elvégzése után a Vámos László rendezte Tragédiában Hippiát alakította, majd a Madách Színház előadásának a Peer Gyntnek szabadtéri adaptációjában hármas szerepben lépett közönség elé, ő volt Anitra, Ingrid és a Zöldruhás lány. A Játékok huszadik évadjának prózai előadásában, a Bánk bánban Gertrudis jelmezében jelent meg. A mostani Teiben Hedviget, a címszereplő feleségét játssza.

— Ha beteszem a lábam erre a térre, erre a színpadra, elfog a félsz. Közélem, szinte minden színész elmondta, de így igaz: óriási feladat betölteni ezt a színpadot, amikor legalább háromféleképpen kellene játszanunk: az első sorok nézőinek intim, érzékeny színházat, más eszközökkel a középső részeken ülőknek, és ismét másképpen, arcnélküli darabot a legtávolabbi ülőknek. Ez szinte megoldhatatlan színészi feladat, S abban is kételkedem, hogy a színpadon lévő egyetlen ember le tudja kötni másik hatezer figyelmét, érdeklődését, magával tudja ragadni gondolatait, fantáziáját. Így aztán gyakran elcsúszik az előadás a látvány, a tömegmozgások irányába.

Balázsovits Lajos pályája fényesen indult. Szinte egyszerre kapott utána színház, film és televízió. Aztán, majd egy évtized múltával, egy időre háttér fordított a színháznak, filmgyári státuszba ment. Úgy érezte, elege van a színi szerepkörből, perspektívát lannak tűnt a pálya, a műsortervben nem voltak olyan lehetőségek, melyek fölgyújtották volna képzelletét. Ruszt József csábította Szegedre, s az ő személye vonzotta tavaly a szabadtéri deszkáira is, ahol Páskándi Géza Kálmán királyának címszerepét játszotta.

— Nagyon örülök a tavalyi Kálmán királynak, ennek a különleges erópróbnak. A színpad, a tévé és a film mel-

Ezért jött be a közönség... Kevés ember néz láttam eddig olyan precízen, a lehető legaprólékosabban kidolgozott szerepformálásokat, mint nála. Minden rezdülése tökéletesen átgondolt volt, hihetetlenül tudatos és megszenvedett. Erre gondolok: Zsupán alakításakor a ma világszerte divatos „komor” operista mítoszt csak úgy rombolhatom le, ha a legteljesebb pontossággal és alázattal viszem színpadra a figurát. A szegedi Cigánybáró-előadások romantikus alapfelfogása pedig igen nagy csapatmunkát is kíván: nincs tehát mód fegyelmetlenül egyéni partizánakciókra, ha már az adatott, hogy itt vagyunk a Dóm téren, segíteni kötelező, kell tudni hozzáadni a produkció egészéhez.

D. L.

Huszármenté dárdákkal

a ruhahegyek között. Harmadik éve vezetője a szabadtéri játékok jelmezárának. Töle tudom, hogy az itt felhalmozott ruhák és kellékek értéke jóval több egymilliónál. Ekkora és ilyen értékű ruhatára természetesen nincs a szabadtérinek, ezért a budapesti Madách Színházról, az Operaháztól és a Kölesönző Vállalattól kell beszerezni a megfelelő mennyiségű, méretű — és természetesen korhű — jelmezt, a hozzávaló kardokkal, dárdákkal, puskákkal. Nem kis gondot okoz egy-egy darabnál a 2—300 fónyi szereplőgárda felöltöztetése, tetőtől talpig.

A ruháknak, cipőknek, kalapoknak, huszármentéknek passzatosan kell állni, s mivel nem a jelmez mérete alapján szerződtetik a statisztákat, a jelmez összeválogatásával van dolguk, nem is kevés. A cigánybáróban például négyszer öltöztetik át a több mint 250 szereplőt, táncost és kórustagot, s mindezt meghatározott idő alatt, a 27 öltöztetőnek.

Szünidős diáktól az or-

vosig, tanárig, a legkülönbözőbb foglalkozásúak találkoznak itt. Egy valami azonban közös bennük: a szabadtéri játékok szeretete, az előadások sikeres és zökkenőmentes biztosításáért való önfeláldozó tenniakadás. Ezt nem én, hanem Dankó Istvánné mondja. Példaként két dolgot említve: a munkaidő általában 10—12 óra, s a ruhák „felvállfázása”, összerakása, az ingek, zsabók, harisnyanadrágok és zoknik mosása társadalmi munkában történik.

Soltész Kálmán, a Szegedi Nemzeti Színház szabász „újonc” az öltöztető szakmában. Ő fogalmazta meg a maroknyi gárda hitvallását: „...más a munkakör, szokatlan és érdekes. Sok emberrel van dolgom egyszerre, oda kell figyelni minden mozdulatra, de épp ez a szép benne!”

Kelvin, a nagy angol fizikus mondta, hogy ami nem mérhető, az nincs is. Az öltöztetők és jelmezeseik szakmaszerepének csak egyetlen fokmérője lehet: annak a tapsnak töredeke, mely a nézőtérrel hangzik fel estéről estére, a felvonások vagy az előadások végén. Hiszen a taps nekik is szól...

Balogh József

ezekről a szabadtéri előadásokról. A tapasztalat azt mutatja, hogy könnyebb a dolgozatokat alakítani erre a színpadra. Így volt ez a Peer Gynt esetében. Eleendő volt az ismert szöveget a helyi akusztikai hatásokhoz alkalmazni, a szinte már vérünkben levő gesztusokat, mozdulatokat természetesen fölnagyítani, az ide készülő előadások esetében túl kevés az idő, óriási a felelősség, izonyatos az erőfeszítés — három előadás után vége. Pedig talán a nyolcadik lenne az igazi. Talán, ha mondjuk, októberben vagy januárban összeállna a stáb, s az elege ide készülő előadást néhány alkalommal közhízzában is bemutatnánk, tartalmasabb és tudatosabb lehetne mindannyiunk munkája. S a rémüllettől nem vesztenénk az eszünket.

Balázsovits Kálmán királyt a tavalyi kritika nem fogadta egyértelmű lelkesedéssel. Újszerűnek hatott a szabadtéri hagyományaitól eltérő, a külsődleges eszközöket, zengő orgánumot és kinyújtott gesztusokat mellőző alakítása. Azt azonban mindenki elismerte, szerepfeladása és játéka nemcsak egyszerű újdonság volt a hatalmas téren, de talán kezdete egy olyan erjesztő folyamatnak, melynek célja: bebizonyítani, hogy ebben a csillogtató színházban is lehet túlzásoktól mentesen, a rákristályosodott külsődlegességeket levetkőzve színházat csinálni. Balázsovits szegedi népszerűsége csak fokozódott, hiszen O'Neill Hosszú út az éjszakában című drámájának Ruszt-féle szegedi rendezése az évad legsikeresebb és szakmai szempontból is legizgalmasabb előadása volt. Két év után lépett újra színpadra Balázsovits, a „vonónegyben” ő volt a nagyobbik fiú, az alkoholisták zsákutcájába jutott Jamie, a „gordon-hang”.

— Ruszt József ismét meghívott, szerepet ajánlott a Tell Vilmosban. A színpadon nevem előtt ez áll: Hermann Gessler, Schwyz és Uri bírodalmi helytartója. Tehát igencsak ellenszenves alak ebben a romantikus drámában...

Tandi Lajos

Spartacus: statisztaválogatás

A Tell Vilmos tegnap esti bemutatóját követően ma, vasárnap este búcsúzik A cigánybáró, s a héten már az idei szabadtéri játékok utolsó premiéréje, a *Spartacusra* készülnek. *Hacsaturján* balettjét, *Seregi László* koreográfiájával és rendezésében, az Állami Operaház társulata mutatja be, az eredetileg meghirdetett szereposztástól némileg eltérően: Crassus barátját Sebestyén Katalin (Júlia) és Pártay Lilla (Claudia) táncolják.

Az előadásához csoportos szereplőket keresnek, fiatal nőket. A statisztaválogatás augusztus 11-én, kedden délután 5 órától lesz a Dóm téren, ahol mindjárt próba is kezdődik majd.